

Kyläkoulujen oppilaiden sosiaaliset suhteet ja oppimiskokemukset verrattuna suuren alakoulun oppilaisiin

LUOT0094

Kasvatustieteen kandidaatin tutkielma
Kasvatustieteiden tiedekunta
Opettajankoulutuslaitos
Turun yliopisto

Laatijat:
Oiva Saukkosaari
Laura Tulkki

12.4.2024
Turku

Kandidaatintutkielma

Oppiaine: Kasvatustiede / Opettajankoulutuslaitos

Tekijät: Oiva Saukkosaari ja Laura Tulkki

Otsikko: Kyläkoulujen oppilaiden sosiaaliset suhteet ja oppimiskokemukset verrattuna suuren alakoulun oppilaisiin

Ohjaaja: Yliopiston lehtori Satu Laitinen

Sivumäärä: 24 sivua, 8 liitesivua

Päivämäärä: 12.4.2024

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, onko kyläkoulun käyneiden oppilaiden sosiaaliset suhteet ja oppimiskokemukset erilaiset verrattuna suuren alakoulun käyneisiin oppilaisiin. Kyläkouluissa luokkakoko on usein pieni, jolla on huomattu olevan etuja lapsen sosiaalista kasvua ajatellen. Sosiaalisilla suhteilla tarkoitetaan lasten luomia ystävyys-suhteita. Ystävyys-suhteen piirteitä ovat muun muassa läheisyys, vastavuoroisuus, prososiaalinen käyttäytyminen, samankaltaisuus ja suhteen kesto. Koulussa sosiaaliset suhteet käsittävät kaverisuhteet ja oppilas-opettajasuhteet. Oppilaiden oppimiskokemuksiin ja kouluviihtyvyyteen vaikuttavat oppimisympäristöt. Oppimisympäristöt voidaan jakaa psyykkiseen, sosiaaliseen ja fyysiseen oppimisympäristöön. Lisäksi kouluviihtyvyyteen vaikuttavat sosiaalisen verkoston tarjoama tuki sekä oppilaan näkemys itsestään.

Tässä tutkimuksessa keskityttiin kyläkoulujen oppilaiden sosiaalisten suhteiden sekä oppimiskokemusten eroavaisuuksiin suuren koulun oppilaisiin verrattuna. Lisäksi tutkitaan onko luokka-asteiden välillä merkitystä tuloksissa. Aihe koettiin tärkeäksi tutkia, koska Suomessa on käyty keskustelua kyläkoulujen tilasta.

Tutkimuksen aineisto koostui määrällisestä aineistosta, joka kerättiin eräässä satakuntalaisessa yläkoulussa kyselylomakkeella. Kyselylomakkeeseen vastasi 184 oppilasta. Kyselylomakkeella selvitettiin muun muassa vastaajien luokka-aste, alakoulu tausta, sosiaaliset suhteet vertaisiin ja opettajiin sekä koulun olosuhteet. Sosiaalisia suhteita ja koulun olosuhteita mitattiin 5-portaisella Likert-asteikolla. Kyselyn tuloksia analysoitiin SPSS-tilasto-ohjelmaa apuna käyttäen. Lisäksi kysely sisälsi vapaaehtoisia avoimia kysymyksiä, joissa vastaajat kertoivat omin sanoin kokemuksiaan sosiaalisista suhteista ja koulun olosuhteista alakoulussa.

Tuloksista kävi ilmi, että alakoulutaustalla ei ole tilastollista merkitystä sosiaalisiin suhteisiin tovereihin ja opettajiin sekä oppimiskokemuksiin. Luokka-asteen ja koulun taustalla oli yhteisesti merkitystä koettuihin sosiaalisiin suhteisiin ja oppimiskokemuksiin. Avoimissa vastauksissa nousi esiin enemmän positiivisia kokemuksia niin kyläkouluista kuin suuresta koulustakin, mutta myös negatiivisia kokemuksia tuli esille.

Avainsanat: kyläkoulu, suuri koulu, sosiaaliset suhteet, oppimiskokemus, kouluviihtyvyyden

Sisällys

1	Johdanto	4
1.1	Luokkakoko	4
1.2	Sosiaaliset suhteet alakoulussa	5
1.2.1	Ystävyyssuhteen piirteet	5
1.2.2	Sosiaalinen kompetenssi ja lasten vertaissuhteet	6
1.2.3	Sosiaaliset suhteet luokkahuoneessa	7
1.3	Oppimiskokemukset ja kouluviihtyvyys	8
1.3.1	Oppimiskokemukset	8
1.3.2	Kouluviihtyvyys	8
2	Tutkimusongelmat	10
3	Menetelmä	11
3.1	Osallistujat	11
3.2	Tutkimuksen toteutus	12
3.3	Aineiston käsittely	13
3.3.1	SPSS	13
3.3.2	Avoimet kysymykset	15
3.4	Tutkimusetiikka	16
4	Tulokset	18
4.1	Oppilaan sosiaaliset suhteet	18
4.1.1	Oppilaan sosiaaliset suhteet opettajiin	18
4.1.2	Oppilaan sosiaaliset suhteet vertaisiin	19
4.2	Oppimiskokemukset	20
4.3	Luokka-asteen vaikutus summamuuttujiin	22
5	Pohdinta	25
5.1	Tutkimuksen tavoite ja päätulokset	25
5.2	Johtopäätökset tuloksista ja tutkimuksen luotettavuus	26
5.3	Tulosten hyödyntämismahdollisuudet ja jatkotutkimus	27
	Lähteet	28
	Liitteet	31
	Liite 1. Sähköpostipohja	31
	Liite 2. Kyselylomake	32
	Liite 3. Tietosuojailmoitus	36

1 Johdanto

Tutkimuksessa vertaillaan kyläkoulujen oppilaiden sosiaalisia suhteita ja koulukokemuksia verrattuna suuren alakoulun oppilaisiin. Tämä aihe on tärkeä tutkittavaksi, koska Suomessa on käyty yleistä keskustelua kouluviihtyvyydestä ja oppimiskokemuksista sekä kyläkoulujen kohtaloista (Hart & Mansikka, 2023, Sarajärvi & Seeskorpi, 2023, Kainulainen, 2020, Partio, 2015).

Pienien koulujen kohtalo puhuttaa, sillä niitä on suljettu viime vuosien aikana useita. Esimerkiksi Helsingin Sanomat on kirjoittanut maaseudun pienten koulujen lopettamisesta (Grönholm, 2021). Artikkelissa kerrotaan, että kyläkouluja lakkautetaan koko ajan – jo 55 prosenttia kaikista Suomen peruskouluista on lakkautettu vuosien 1990–2020 välillä. Tällä tahdilla vuonna 2032 viimeinen kyläkoulu olisi suljettu. Usein mainitaan kyläkoulujen sulkemisen syiden olevan taloudelliset (Grönholm, 2021). Tämä tarkoittaa sitä, että luokkakoot suurenevat, mitä enemmän oppilaita on suurissa peruskouluyksiköissä.

1.1 Luokkakoko

Pieni kyläkoulu määritellään maaseudulla sijaitseväksi kouluksi, jossa on 1–3 luokkaa päätoimisine opettajineen (Autti & Hyry-Beihammer, 2009, s. 55). Tässä tutkimuksessa kyläkoulu määritellään alle 80 oppilaan kouluksi, jossa on yhdysluokkia. Suuri koulu taas määritellään kouluksi, jossa oppilaita on enemmän kuin 80 ja rinnakkaisluokkia on enemmän kuin kaksi.

Luokkakoko on yksi tärkeimmistä asioista, jotka vaikuttavat oppilaiden oppimiseen ja käyttäytymiseen (Blatchford & Mortimore, 1994, s. 412). Suomessa luokkakokoa on pyritty viime vuosina pienentämään oppimistuloksien parantamisen toivossa, mutta asiaa on tutkittu vielä vähän (Kupiainen & Hienonen, 2016, s. 9). Monesti pienissä kouluissa on yhdysluokkia, joilla on huomattu olevan etuja lapsen sosiaalista kasvua ajatellen (Korpinen, 2010, s. 106), mikä on mielenkiintoinen etu suurempiin kouluihin verrattuna. Kyläkouluissa kasvaminen ja oppiminen tapahtuu hyvässä yhteishengessä. Opettajat painottavat, että yhdessä työskentely eri-ikäisten oppilaiden kanssa, että opettajien ja oppilaiden välinen yhteistyö luovat vahvaa yhdessä tekemisen “meininkiä”. (Kilpeläinen, 2010, s. 85.) Pienessä koulussa huomataan ja huomioidaan yksilöitä paremmin ilman häiritsevän käyttäytymisen tai erityisjärjestelyjen tarvetta (Korpinen, 2010, s. 53). Tosin luokkakoon pienentäminen on kallein yksittäinen

keino parantaa oppimistuloksia, kuten useat taloustieteilijät ovat korostaneet (Kupiainen & Hienonen, 2016, s. 22). Vaikuttaa siltä, että on tärkeämpää priorisoida resursseja luokkakokojen vähentämisen sijaan (Blatchford & Mortimore, 1994, s. 426).

On myös näyttöä siitä, että opettajat hyötyvät enemmän pienemmistä oppilasmääristä. Opettajat, jotka työskentelevät pienemmissä ryhmissä, luottavat henkilökohtaiseen suhteeseen oppilaan kanssa sekä painottavat käytännön projekteja ovat paljon produktiivisempia pienempien luokkien kanssa verrattuna suurempiin luokkiin. (Ehrenberg ym., 2001)

1.2 Sosiaaliset suhteet alakoulussa

1.2.1 Ystävyysuhteen piirteet

On todettu, että suurimmalla osalla ihmisistä on kaipuu inhimilliseen kiintymykseen toisen ihmisen kanssa. Ystävyteen usein kuuluu vastavuoroinen mieltymys, kiintymys, yhteenkuuluvuus, samaistuminen, uskollisuus, rehellisyys ja luottamus. Ystävyysuhteen piirteitä ovat läheisyys, vastavuoroisuus, prososiaalinen käyttäytyminen, samankaltaisuus ja suhteen kesto. (Aho & Laine, 1997, s. 163.)

Läheisyydessä kyse on yleensä kahden ihmisen välisestä intiimistä emotionaalisesta ja sosiaalisesta siteestä, johon yhdistetään positiivisia tunteita. Ystävykset myös uskoutuvat toisilleen sekä lohduttavat toisiaan. Ihmisellä voi olla muutaman läheisten ihmisten lisäksi hyviä ystäviä, mutta hyviin ystäviin ei usein liitetä intiimiä ja henkilökohtaista välittämisen tunnetta kuin läheisimpiin ystäviin liitetään. (Aho & Laine, 1997, s. 164.)

Vastavuoroisuuden perusteena taas on pyrkimys ottaa vastaan tasavertoisesti kummankin osapuolen tarpeita ja odotuksia. Vastavuoroisuus voidaan kokea positiivisena tai negatiivisena. Suoralla vastavuoroisuudella tarkoitetaan osapuolten identtisiä ja tasa-arvoisia toimintoja. Tällaisissa tapauksissa hyvään vastattaisiin hyvällä ja pahaan vastattaisiin pahalla. Hyvässä ystävyysuhteessa hyvään vastattaisiin hyvällä ja pahaan vastattaisiin tekemällä hyvä teko. (Aho & Laine, 1997, s. 164–165.)

Prososiaalinen käyttäytyminen esiintyy ystävyysuhteissa yhdessäolona, toisesta välittämisenä, huolenpitona, auttamisena ja lohduttamisena. Taustalla on siis halu auttaa toista ihmistä. Auttaminen voidaan kuitenkin joskus tuntea negatiivisena tunteena. Esimerkiksi

koulussa toisella ystävästä voi olla heikompi koulumenestys ja paremmin pärjäävän ystävän auttamistoimet voivat tuntua autettavasta omaa arvoa alentavilta. (Aho & Laine, 1997, s. 165.)

Ystävykset ovat usein myös samankaltaisia mieltymyksiltään ja kiinnostuksen kohteiltaan. Vaikka ystävyys perustuukin samankaltaisuuteen, siihen sisältyy silti toista täydentäviä piirteitä. Lasten kasvaessa he pystyvät yhä paremmin sietämään ja ymmärtämään eroja itsessään ja ystävässään. (Aho & Laine, 1997, s. 165–166.)

Ystävyysuhteen toimivuuden kannalta siihen sisältyy myös kontaktien ylläpitäminen. Toimivan ystävyysuhteen takaamiseksi molempien tulisi huolehtia kontaktin ottamisesta toiseen, mutta ystävyysuhteen ei aina tarvitse olla näkyvä asia. Merkittävä yhteinen historia ja ystäväysten usko suhteen jatkuvuuteen voivat mahdollistaa ystävyysuhteen säilymisen välimatkasta huolimatta. (Aho & Laine, 1997, s. 166.)

1.2.2 Sosiaalinen kompetenssi ja lasten vertaissuhteet

Sosiaalisella kompetenssilla tarkoitetaan kykyä käyttää henkilökohtaisia ja ympäristössään läsnä olevia resursseja onnistuneesti ja näin saavuttaa haluamiaan henkilökohtaisia ja sosiaalisia tavoitteita (Lyytinen, Korhokangas & Lyytinen, 1995, s. 126). Koulu on tärkeä ympäristö lapsen sosiaalista kasvua ajatellen. On katsottu, että kouluiän sosiaaliseen kompetenssiin kuuluu myös kyky toimia sosiaalisesti korrektisti luokkatilanteissa. Luokkayhteisössä vallitsee usein sanomattomia sääntöjä ja normeja, jotka määrittelevät millainen käyttäytyminen on suotavaa ja millainen ei. Sosiaalisen kompetenssin määrittelyä on kuitenkin kritisoitu esimerkiksi siitä, että se on voimakkaasti sitoutunut yksilön ominaisuuksiin ja se on yksilöllä leimaava (Lyytinen ym., 1995, s. 126–127.) Konun mukaan sosiaaliset suhteet käsittelevät kaverisuhteita koulussa, opettaja–oppilassuhteita ja kiusaamista (Konu, 2002, s. 6).

Lasten vertaissuhteilla tarkoitetaan samanikäisten, suunnilleen samalla kehitystasolla olevien lasten kesken luotuja suhteita (Salmivalli, 2005, s. 15). Lasten välistä suhdetta voi kuvailla ystävyysuhteeksi silloin, kun vertaiset jatkuvasti hakeutuvat toistensa seuraan, kokevat ahdistusta ollessaan erossa toisistaan, näyttävät positiivisia tunteita toisiaan kohtaan sekä muokkaavat käytöstään toistensa mukaan. Lapsilla vallitsee ystävyysuhteissa luottamuksen ilmapiiri, jolloin lapset todennäköisemmin paljastavat haavoittuvuuksia ja saavat monia erilaisia avun ja sosiaalisen tuen muotoja. Nämä puolestaan voivat lisätä heidän osaamistaan

sosiaalisissa suhteissa. Ystävät voivat kommunikoida tavalla, joka auttaa molempia sosiaalisissa haasteissa. (Ladd, 2005, s. 6–10.)

1.2.3 Sosiaaliset suhteet luokkahuoneessa

Oppilaiden väliset sosiaaliset suhteet voivat joko tukea tai haitata oppilaan koulunkäyntiä (Manninen, 2018, s. 48; Cook, Deng & Morgano 2007; Virtanen 2016). Suomessa oppilaat arvioivat koulukavereiden väliset suhteet pääosin myönteisesti. Pojat arvioivat keskinäiset suhteet tyttöjä yleisimmin myönteisesti. Vuonna 2015 oppilaat kokivat keskimääräistä voimakkaammin tuntevansa yhteenkuuluvuutta, mutta noin 15 prosenttia koki vieraantuneisuutta omaan yhteisöönsä. (Manninen, 2018, s. 49–50.)

Oppilas-opettaja suhteella on vaikutusta oppilaan kehitykseen, koulussa viihtymiseen ja kouluun kiinnittymiseen. Oppilaiden kannustaminen opetukseen, oikeudenmukainen kohtelu, henkilökohtaisen kiinnostuksen osoittaminen ja realistiset odotukset ovat yhteydessä parempaan kouluviihtyvyyteen (Manninen, 2018, s. 51; Brunell ym. 1996). (Manninen, 2018, s. 50).

Sosiaalisen rakenteen muodostuminen on yleistä ja luonnollista jokaisessa ryhmässä. Opettajalla on mahdollisuus vaikuttaa oppilaiden välisiin sosiaalisiin suhteisiin ulkoisin järjestelyin ja pedagogisin ratkaisuin (Aho & Laine, 1997, s.223). Opettajalla on tärkeä rooli luokan ilmapiirin luomisessa (Manninen, 2018, s. 51). Ratkaisuja, joilla opettaja voi vaikuttaa luokan ilmapiiriin ovat esimerkiksi luokan yhteishengen kohottaminen, huono-osaisten tovereiden asemaan asettuminen ja huolehtiminen siitä, että kukaan ei jää ulkopuolelle. Opettajan tulisi myös huolehtia siitä, että jokainen oppilas saisi vastuuta, koska onnistumisen tunteesta myös oppilaan itsetunto vahvistuu. Istumajärjestyksellä ja sen vaihtelulla oppilaat ovat enemmän tekemisissä muiden kanssa. Ryhmätyöskentelyssä tulisi vaihtaa työskenteleviä ryhmiä, jotta oppilaat pääsisivät harjoittamaan sosiaalisia taitojaan. (Aho & Laine, 1997, s. 222–224.)

Tutkittua tietoa suurten koulujen oppilaiden sosiaalisista suhteista ja koulukokemuksista ei löydy samalla tavalla verrattuna tutkimuksiin, joita on tehty kyläkouluista. Samalla, kun kyläkoulujen sulkemistrendi on ollut jo käynnissä ja pienten kyläkoulujen tilasta on kiinnostuttu, ei ole tehty vertailevaa tutkimusta suurien koulujen tilasta. Kyläkoulujen lakkauttaminen on johtanut siihen pisteeseen, että suomalainen kouluverkosto on harventunut

maaseudulla. Sen vuoksi on jouduttu tinkimään pienten koulujen pedagogiikan tarjoamista eduista. (Kilpimaa, Määttä & Uusiautti, 2012 s. 133.)

1.3 Oppimiskokemukset ja kouluviihtyvyys

1.3.1 Oppimiskokemukset

Oppimiskokemus voidaan määritellä tilanteiksi, joissa henkilö tekee tietoisia päätöksiä oppia jotakin uutta tai parantaa aiempaa suoritustaan. Koulumaailmassa opettaja usein ohjaa oppimista ja arvioi oppilaan edistymistä. Oppimiskokemuksen tulisi olla oppilaan ja opettajan välistä vuorovaikutusta, jossa tavoitteena on päästä oppilaan itselleen asettamaan tavoitteeseen. (Schmidt & Wrisberg, 2000, s. 177.)

Oppilaiden oppimiskokemuksiin vaikuttavat erilaiset oppimisympäristöt, jotka voidaan jakaa neljään kategoriaan: psyykkiseen, sosiaaliseen, kognitiiviseen ja fyysiseen oppimisympäristöön. Psyykkinen oppimisympäristö voi muodostaa oppilaille kokemuksellisen tilan, joka voi vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin. Kokemuksellisessa tilassa oppilas on ryhmässä joko tasa-arvoisena tai syrjäytyneenä jäsenenä. Myönteinen palaute oppilastovereilta on tärkeä osa yksilön kehityksessä ja kasvussa. Sosiaaliselle oppimisympäristölle on tärkeää oppilaiden välinen vuorovaikutus ja sen laadukkuus. Opettajan kuuluu valita sellaiset pedagogiset lähestymistavat, jotka tukevat oppilaan sosiaalista vuorovaikutusta. Jos ryhmässä on erityistä tuke tarvitsevia oppilaita, on suositeltavaa käyttää yhteistoiminnallisia menetelmiä. Kognitiivinen oppimisympäristö keskittyy oppilaiden tiedollisen kehityksen tukeminen. Erityisesti tilanteissa, joissa samassa luokassa työskentelee eritasoisia oppilaita, opetuksen eriyttämiseen tulee olla keskitettyä. Fyysinen oppimisympäristö taas luo puitteet sille, miten oppimista toteutetaan käytännössä. Kouluissa on tärkeää ottaa huomioon oppilaiden tarpeet sekä varmistaa, että kouluympäristö tukee heidän oppimistaan ja hyvinvointiaan. (From ym., 2007, s. 241–243.)

1.3.2 Kouluviihtyvyys

Kouluviihtyvyyttä on Suomessa tutkittu 1970-luvulta saakka (Manninen, 2018, s. 16; Linnankylä & Malin 1997). Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen teettämässä tutkimuksessa todetaan, että opettajat ja oppilaat viihtyvät koulussa hyvin ja työrauha saavutetaan kohtuullisen hyvin (Julin & Rumpu, 2018, s. 265). Kansainvälisesti tutkimus

kuitenkin painottuu usein suppeampiin osa-alueisiin, kuten esimerkiksi koulumotivaatioon, -asenteeseen, -ilmapiiriin, kouluun kuulumisen tunteeseen ja kouluun kiinnittymiseen.

Kouluviihtyvyys on laaja-alainen käsite ja siihen yhdistetään kaikki oppilaaseen liittyvät sekä hänen ympärillään vallitsevat tekijät. Kouluviihtyvyyttä ei voida selittää muutaman tekijän avulla eikä se ole staattinen käsite, vaan se muuttuu koko ajan. (Manninen, 2018, s. 16–18.)

Kouluviihtyvyys tarkoittaa subjektiivista ja kognitiivista kokonaisarvioita siitä, kuinka positiivisia koulukokemuksia oppilaalla on (Hännikäinen-Uutela, Penttinen & Honkonen, 2023, s. 155; Huebner 1994; Huebner & Gillman 2004). Kouluviihtyvyydellä on merkittäviä vaikutuksia myös oppilaan psyykkiseen hyvinvointiin, kouluun kiinnittymiseen, poissaolojen määrään, syrjäytymiseen ja käyttäytymisen ongelmiin (Hännikäinen-Uutela ym., 2023, s. 155; Verkuyten & Thijs 2002). Suomessa on myös tutkittu kouluviihtyvyyttä melko paljon (Hännikäinen-Uutela ym. 2023, s. 155). Tutkimuksen kannalta onkin oleellista huomata, että varsinkin kyläkoulujen kouluviihtyvyyttä on tutkittu huomattavasti useammin otteeseen. Kuitenkin kyläkoulujen ja suurempien peruskoulujen välistä vertailua on yllättävänkin vähän.

Kouluviihtyvyyden taustatekijät ovat yhteydessä kodin, opettajien ja sosiaalisen verkoston tarjoamaan tukeen sekä oppilaan näkemykseen itsestään (Manninen, 2018, s. 54; Bandura 1997; Danielsén, Samdal, Hetland & Wold 2009; Pomeroy 1999)

2 Tutkimusongelmat

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella oppilaiden sosiaalisia suhteita ja oppimiskokemuksia. Päädyimme tutkimaan eroavaisuuksia kyläkoulujen ja suuren alakoulun välille, koska vastaavanlaista tutkimusta on tehty huomattavasti vähemmän. Kyläkoulujen hyödyistä oppilaiden sosiaalisiin suhteisiin ja oppimiskokemuksiin on yleisesti positiivista näyttöä (Korpinen, 2010, s. 106). Suurten koulujen sosiaalisista suhteista ja oppimiskokemuksista erinäisissä yhteyksissä on myös tehty tutkimusta, mutta tutkimuksien pääpaino ei ole ollut suurissa kouluissa vaan kouluissa ylipäätään. Sen lisäksi vertailua suurten ja pienten alakoulujen välillä ei ole suoraan tehty liittyen sosiaalisiin suhteisiin ja oppimiskokemuksiin. Tässä tutkimuksessa tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

- 1) Miten kyläkoulujen oppilaiden sosiaaliset suhteet eroavat suuren koulun oppilaiden sosiaalisista suhteista?
 - a. Miten eroavaisuudet näkyvät eri luokka-asteiden välillä?
- 2) Miten kyläkoulujen oppilaiden oppimiskokemukset eroavat suuren koulun oppilaiden oppimiskokemuksista?
 - a. Miten eroavaisuudet näkyvät eri luokka-asteiden välillä?

Tutkimuksen hypoteesina on, että kyläkoulujen oppilailla sosiaaliset suhteet sekä vertaisiin että opettajiin ja oppimiskokemukset näyttäytyisivät parempina kuin suuren alakoulun oppilailla. Hypoteesi perustuu aiempiin tuloksiin aiheesta (esim. Korpinen, 2010).

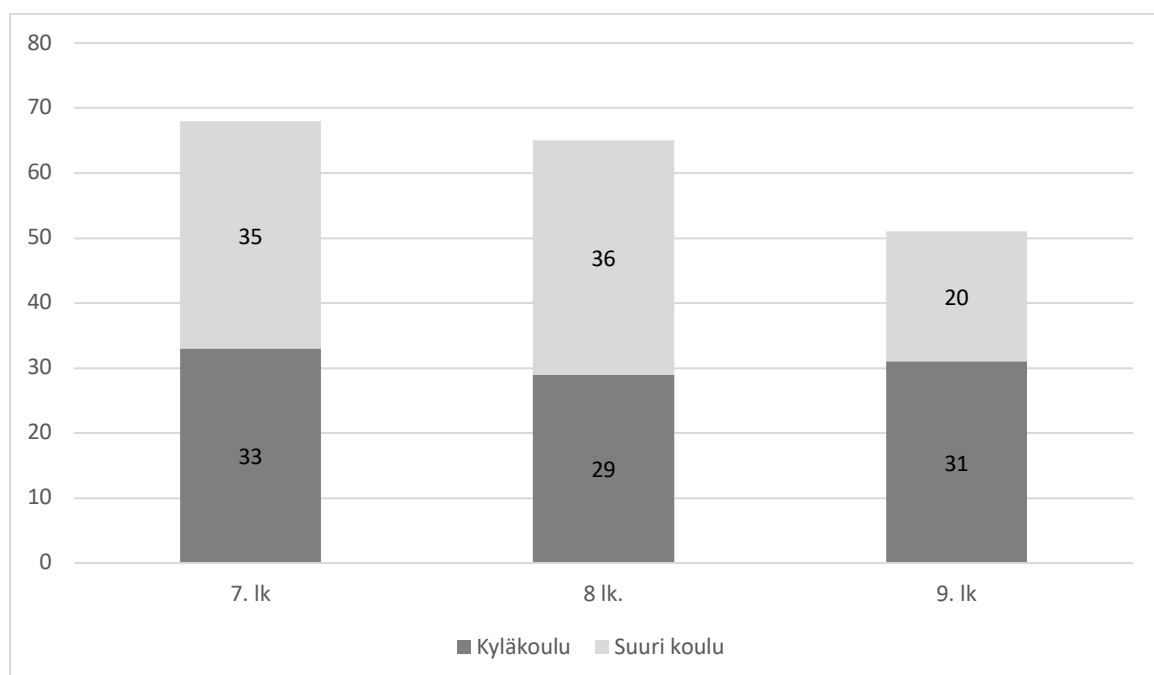
3 Menetelmä

Tutkimuksessa tutkittiin pienten kyläkoulujen oppilaiden sosiaalisia suhteita ja oppimiskokemuksia suuren alakoulun oppilaisiin verrattuna. Seuraavissa alaluvuissa esitellään tutkimuksen osallistujat, tutkimuksen toteutus, aineiston käsittely ja tutkimusetiikka.

3.1 Osallistujat

Osallistujiksi valikoitui erään satakuntalaisen yläkoulun oppilaat. Kyseisen koulun oppilaat valikoituivat osallistujiksi sen takia, että yläkouluun tulevat oppilaat ovat käyneet alakoulunsa joko kyläkoulussa tai suuressa alakoulussa. Tutkimuksessa käytettiin ei-todennäköisyysotantaa, koska kyseessä oli yhdessä koulussa toteutettu tutkimus. Otantamenetelmänä käytettiin mukavuusotanta, koska yläkoulun oppilaat olivat tutkijoille helposti saatavilla. Tutkimuksen perusjoukkona on yläkoululaiset, jotka ovat käyneet joko kyläkoulun tai suuren alakoulun. (Cohen, Manion & Morrison, 2018, s. 217–218.) Kyselyyn osallistuivat sellaiset oppilaat, joiden huoltajilta olimme saaneet hyväksynnän osallistua tutkimukseen, ja jotka itse halusivat osallistua tutkimukseen. Tutkimuslupa hankittiin kunnan käytänteiden mukaisesti suoraan koulun rehtorilta, koska tutkimus toteutettiin yhdessä koulussa. Rehtoria lähestyttiin sähköpostilla (Liite 1).

Taulukko 1: Vastauksien jakautuminen luokka-asteiden välillä

Tutkimukseen osallistui kaikkiaan 196 oppilasta, joista 184 antoi luvan käyttää vastauksiaan tutkimuksessa. Tutkimuksen taustamuuttujina olivat alakoulutausta sekä luokka-aste. Kyläkoulujen oppilaiden osuus oli 93 ja suuren alakoulun oppilaiden osuus 91. Taulukosta 1 näkyy vastauksien jakautuminen luokka-asteiden välillä.

3.2 Tutkimuksen toteutus

Tutkimus teetettiin määrällisenä tutkimuksena ja aineiston keräysmenetelmänä käytettiin kyselylomaketta. Kyselylomake (Liite 2) tehtiin Webropol-ohjelmalla. Kysely esitettiin mahdollisten epäselvien kysymysmuotojen korjaamiseksi ja kyselyn selkeyttämiseksi. Kyselyn esitteen jälkeen aineisto kerättiin joulukuun puolivälissä. Paikan päällä käytiin varmistamassa, että kyselyyn vastaaminen sujui oppilailta ongelmitta. Samalla oppilaille kerrottiin, minkä takia kysely teetettiin ja mihin vastauksia käytetään. Kyselylomake valikoitui kyselylomakkeen tutkimuksen toteutuksen muodoksi, koska sen avulla on tehokasta kerätä vastauksia ja analysoida niitä. Kysely toteutettiin siten, että osallistujat skannasivat QR-koodin henkilökohtaisilla laitteillaan. Jokainen luokka-aste vastasi kyselyyn omalla vuorollaan koulun auditoriossa.

Kysely sisälsi kysymyksiä KONU-mittarista. KONU-mittari on kokonaisvaltainen hyvinvoinnin arviointiväline kouluille, jonka tavoitteena on auttaa yksittäisiä kouluja kehittämään hyvinvoinnin näkökulmasta. KONU jaetaan neljään osa-alueeseen, jotka ovat sosiaaliset suhteet, itsensä toteuttamisen mahdollisuudet, koulun olosuhteet ja hyvinvointistatus. (Konu & Lintonen, 2006, s. 636.) Tutkimuksessa käytettiin kysymyksiä sosiaalisista suhteista ja koulun olosuhteista. Itsensä toteuttamisen mahdollisuudet ja hyvinvointistatus on jätetty pois kyselystä.

Kysymyksiä vastausvaihtoehtoina käytettiin viisiportaista Likert-asteikkoa (vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, eri mieltä, ei samaa eikä eri mieltä, samaa mieltä, täysin samaa mieltä) (Cohen ym., 2018, s. 480). Vastausvaihtoehdot oli aseteltu kyselyyn siten, että täysin eri mieltä oli ensimmäisenä vasemmalla ja täysin samaa mieltä oikealla, jotta negatiivisen ja positiivisen vastauksen antaminen olisi loogista. Lisäksi kysely sisälsi vapaavalintaisia avoimia kysymyksiä. Avoimet kysymykset olivat seuraavat: *Kerro omin*

sanoin sosiaalisista suhteistasi koulutovereihin alakoulussa, Kerro omin sanoin sosiaalisista suhteista opettajiin alakoulussa ja Kerro omin sanoin alakoulusi olosuhteista. (Liite 2)

3.3 Aineiston käsittely

3.3.1 SPSS

Webropol-lomakkeista saatu aineisto siirrettiin SPSS-ohjelmaan ja analysoitiin saman ohjelman avulla. Muuttujat nimettiin ohjelmassa uudelleen, jotta niiden käsittely helpottuisi ja selkeytyisi. Aineiston mekaanisen käsittelyn jälkeen loimme summamuuttujat KONU-kyselyrungon mukaan. Summamuuttujat ovat seuraavat: sosiaaliset suhteet opettajiin, sosiaaliset suhteet vertaisiin ja koulun olosuhteet. Summamuuttujien avulla pystyttiin tiivistämään aineiston tiettyjä muuttujia keskenään, jos ne käsittelevät samaa aihetta. Tällaisia olivat kysymykset liittyen sosiaalisiin suhteisiin, oppilaisiin, opettajiin ja koulun olosuhteet (Liite 2). Pienten ja suurten koulujen oppilaat eroteltiin keskenään, jotta niitä voidaan vertailla. SPSS-ohjelmalla arvioitiin myös tilastollista reliabiliteettia ja sitä arvioitiin suurella Cronbach alfa. Mitä lähempänä Cronbachin alfa –suure on arvoa 1, sitä suurempi reliabiliteetti on. (Tähtinen, Laakkonen & Broberg, 2020, s. 87.)

Taulukossa 2 on nähtävillä summamuuttujat suuren koulun osalta. Ainoastaan summamuuttuja “Koulun olosuhteet” on tarkalleen normaalijakautunut, mutta kaksi muuta summamuuttujaa on lähes oikeissa arvoissa (vinous ja huipukkuus –1 ja 1 välillä). Sen lisäksi jokaisen summamuuttujan reliabiliteetti ylittää tarvittavan arvon 0,7. Analyysissä pystytään siis hyödyntämään parametrisia testejä (Tähtinen ym., 2020, s. 121).

Taulukko 2: Suuren koulun summamuuttujat

Summamuuttuja	Osioiden lukumäärä	n	Keskiarvo	Keskihajonta	Vinous	Huipukkuus	Cronbach Alfa
Sosiaaliset suhteet opettajiin	7	93	27,11	4,54	-0,759	1,357	0,858
Sosiaaliset suhteet vertaisiin	4	93	14,93	3,31	-0,805	1,112	0,892
Koulun olosuhteet	7	93	27,37	4,82	-0,439	0,572	0,780

Taulukossa 3 on eriteltyä summamuuttujat pienten koulujen osalta. Summamuuttujien normaalijakaumat ovat tarvittavissa arvoissa, kuten on myös reliabiliteetit. Analyysissä pystytään siis hyödyntämään parametrisia testejä luotettavasti myös pienten koulujen osalta. Ensimmäiseksi tutkimuksessa tutkitaan summamuuttujien yhteyttä siihen, onko tutkittava käynyt kyläkoulun vai ison alakoulun. Muutamassa tapauksessa, jossa tutkittava oli käynyt määriteltyjen koulujen suuruuksien mukaan molempia kouluja, tutkittava asetettiin taustamuuttujana siihen kouluun, jossa hän oli ollut viimeisimpänä. Summamuuttujien keskiarvoja ja merkitsevyyttä verrataan koulutaustaan nähden t-testin avulla. Seuraavassa vaiheessa analysoitiin kahden taustamuuttujan kautta yhteyttä summamuuttujiin. Taustamuuttujana oli koulutaustan lisäksi tutkittavan nykyinen luokka-aste. Tätä pystyi tutkimaan ja analysoimaan kaksisuuntaisen varianssianalyysin avulla. Varianssianalyysi kertoo, kuinka paljon merkitsevyyttä tuloksiin on sekä koulutaustalla, että nykyisellä luokka-asteella (Tähtinen ym., 2020, s. 154). SPSS antaa myös merkitsevyysarvon (significance), jonka olisi hyvä olla alle 0,05. Kuitenkin rajan asettaminen on hieman hankalaa ja jopa tilannekohtaistakin. (Tähtinen ym., 2020, s.40).

Taulukko 3: Kyläkoulujen summamuuttujat

Summamuuttuja	Osioiden lukumäärä	n	Keskiarvo	Keskihajonta	Vinous	Huipukkuus	Cronbach Alfa
Sosiaaliset suhteet opettajiin	7	91	27,11	4,54	-0,573	0,182	0,866
Sosiaaliset suhteet vertaisiin	4	91	14,94	3,31	-0,578	0,438	0,867
Koulun olosuhteet	7	91	27,37	4,82	-0,663	0,644	0,828

3.3.2 Avoimet kysymykset

Kysely sisälsi avoimia kysymyksiä, joihin vastaaminen oli vapaaehtoista. Avoimissa kysymyksissä kartoitettiin oppilaiden henkilökohtaisia kokemuksia sosiaalisista suhteista koulutovereihin ja opettajiin sekä alakoulun olosuhteista. Avoimiin kysymyksiin vastanneiden määrä vaihteli 150–158 vastauksen välillä. Avoimien kysymysten vastauksia käsiteltiin Excelissä.

Vastanneet jaettiin kahteen ryhmään alakoulun perusteella eli suuren alakoulun käyneet muodostivat oman ryhmänsä ja kyläkoulun käyneet muodostivat omansa. Ryhmittelyn jälkeen vastauksen jaettiin kolmeen kategoriaan. (Cohen ym., 2018, s. 661.) Ensimmäinen kategoria oli neutraalit vastaukset. Neutraaleissa vastauksissa vastaukset olivat useimmiten yhden tai kahden sanan pituisia eivätkä kuvanneet selkeästi vastaajan sosiaalisia suhteita tai koulun olosuhteista. Toinen kategoria oli positiiviset vastaukset. Positiivisissa vastauksissa sosiaalisia suhteita ja koulun olosuhteita oli kuvailtu positiivisessa valossa ja kehuin. Positiivisissa vastauksissa kuvailu oli myös yksityiskohtaisempaa neutraaleihin vastauksiin verrattuna. Kolmas kategoria oli negatiiviset vastaukset. Negatiivisissa vastauksissa sosiaalisia suhteita ja koulun olosuhteita kuvailtiin negatiivisessa valossa ja moittimalla. Negatiivisissa vastauksissa kuvailu oli myös yksityiskohtaisempaa neutraaleihin verrattuna.

Jokainen vastaus käytiin kerrallaan läpi Excelissä ja väri koodattiin vastaamaan tiettyä kategoriaa. Punainen väri tarkoitti neutraalia vastausta, vihreä väri tarkoitti positiivista vastausta ja tumman sininen väri tarkoitti negatiivista vastausta.

Taulukossa 4 on jaoteltu avoimien vastauksien jakautuminen taustamuuttujien suhteen. Kyläkoulun käyneet oppilaat kuvailivat sosiaalisia suhteita ja koulun olosuhteita positiivisemmin verrattuna suuren koulun oppilaisiin, mutta kyläkoulun käyneet oppilaat kuvailivat myös sosiaalisia suhteita ja koulun olosuhteita negatiivisemmin verrattuna suuren koulun oppilaisiin.

Taulukko 4: Avoimien vastausten jakautuminen

	Ryhmä	Sosiaaliset suhteet koulutovereihin	Sosiaaliset suhteet opettajiin	Koulun olosuhteet
Suuri koulu	Neutraali	23	24	27
	Positiivinen	43	37	39
	Negatiivinen	9	12	8
Kyläkoulut	Neutraali	17	16	22
	Positiivinen	49	40	45
	Negatiivinen	13	23	17

3.4 Tutkimusetiikka

Tutkimuseettisen neuvottelulautakunnan mukaan hyvän tieteellisen käytännön peruseriaatteita ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto. Luotettavuuden tavoitteena on varmistaa tieteellisen toiminnan korkea laatu kaikissa vaiheissa, kuten suunnittelussa, menetelmissä, analyyseissä ja voimavarojen käytössä. Rehellisyydellä taas varmistetaan, että tieteellisen toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi on avointa ja oikeudenmukaista sekä puolueetonta ja yksityiskohtia salaamatonta. Lisäksi tutkimuksesta raportoidaan ja viestitään avoimesti ja oikeudenmukaisesti. Arvostuksella pyritään osoittamaan arvostusta kollegoita, tieteellisen toiminnan osapuolia, yhteiskuntaa, ekosysteemejä, ympäristöä ja kulttuuriperintöä kohtaan. Vastuunkannon tavoitteena on se, että tutkija kantaa vastuunsa tieteellisen toiminnan koko elinkaaresta. Elinkaari alkaa ideasta ja se ulottuu hallinnointiin, koulutukseen, ohjaukseen, toteutukseen, julkaisemiseen ja vaikutuksiin. (TENK, 2023, s. 11–12.)

Tutkimuksen osallistujien anonymiteetti säilyy koko tutkimuksen ajan ja sen jälkeenkin. Tutkijoiden tulee kunnioittaa tutkittavien henkilöiden ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta. Tutkimuksesta ei tule olla haittaa tutkittavana oleville ihmisille tai heidän läheisilleen. Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja osallistujat saavat keskeyttää tutkimuksen koska tahansa. Tutkimuksen osallistujat ovat alaikäisiä, jonka takia tutkimuksessa pätevät alaikäisten tutkimuksen eettiset periaatteet. Periaatteiden noudattamiseksi alaikäisille

annetaan tietoa tutkimuksesta tavalla, jonka he ymmärtävät. Lisäksi 15 vuotta täyttäneet tutkimukseen osallistujat saavat itse päättää osallistumisestaan tutkimukseen, mutta alle 15-vuotiaalta osallistujalta tarvitaan huoltajan suostumus. Loppujen lopulta alaikäinen osallistuja antaa suostumuksensa osallistua tutkimukseen itse ja tutkijoiden on kunnioitettava tutkittavan itsemääräämisoikeutta. (Kohonen, Kuula-Luumi & Spoof, 2019, s. 8–10.)

Ennen aineiston keruuta kaikkien kumppaneiden kanssa sovitaan aineistojen omistus- ja käyttöoikeuksista. Lisäksi noudatetaan voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä sekä salassapitoon, luottamuksellisuuteen ja vaitioloon liittyviä velvoitteita (TENK, 2023, s. 13). Tämä tarkoittaa siis käytännössä sitä, että aineiston keräämisen jälkeen tiedot arkistoidaan ja säilytetään viiden vuoden ajan Turun yliopiston digitaalisessa arkistossa, jonka jälkeen ne hävitetään tietoturvallisesti. Tietoja ei myöskään luovuteta Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen ulkopuolelle, eikä tietoja luovuteta tutkimusryhmän ulkopuolelle (EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 13 ja 14 artikla). Alaikäisten tutkittavien tutkimuksessa noudatetaan myös muita periaatteita. Kaikilta tutkimukseen osallistujilta kysytään huoltajien lupa tutkimukseen osallistumiseen. Lisäksi huoltajilla ja kyselyyn vastaajilla on mahdollisuus nähdä tietosuojailmoitus (Liite 3), jossa eritellään mihin kerättyjä tietoja käytetään. Jos tutkimukseen osallistuminen on kuitenkin vastoin tutkittavan etua, tulee tutkijoiden keskeyttää tutkittavan osallistuminen tutkimukseen. (TENK, 2023, s. 13.)

4 Tulokset

Tulososiossa käydään läpi tulokset tutkimuskysymyksiin. Ensimmäisessä osiossa käsitellään oppilaiden sosiaalisia suhteita tovereihin ja opettajiin. Oppilaiden sosiaaliset suhteet on jaoteltu kahteen osioon, sosiaaliset suhteet opettajiin ja sosiaaliset suhteet vertaisiin. Toisessa osiossa käsitellään oppilaiden oppimiskokemuksia. Tulokset saatiin kyselylomakkeella kerätyn aineiston analyysin avulla. Viimeisessä osiossa käsitellään tuloksia, joita saatiin käyttämällä kahta taustamuuttujaa, eli koulutaustaa ja nykyistä luokka-astetta ja niiden yhteyttä summamuuttujiin.

4.1 Oppilaan sosiaaliset suhteet

4.1.1 Oppilaan sosiaaliset suhteet opettajiin

Ensimmäinen tutkimusongelmana oli miten kyläkoulujen oppilaiden sosiaaliset suhteet eroavat suuren koulun oppilaiden sosiaalisista suhteista. Ensin käytiin läpi oppilaiden sosiaaliset suhteet opettajiin. Taulukossa 5 kyläkouluilla keskiarvo näyttyy lähestulkoon tai ei ollenkaan parempana ($ka=14,9355$) verrattuna ison koulun keskiarvoon ($ka=14,9011$). Näin pieni ero verrattavien ryhmien keskiarvoissa viittaa siihen, että merkitsevää eroa kahden ryhmän välillä ei ole. Merkitsevyysarvo summamuuttujalle on 0,447, mikä on reilusti yli merkitsevyystason 0,05. Tämä tarkoittaa sitä, että tulokset eri ryhmien välillä eivät ole kovinkaan merkitseviä.

Taulukko 5: Koulun yhteys sosiaalisiin suhteisiin opettajiin

	Koulu	Määrä	Keskiarvo	Keskihajonta	t-arvo	Merkitsevyys
Sosiaaliset suhteet opettajiin	Pieni koulu	93	14,9355	3,31	0,72	0,447
	Iso koulu	91	14,9011	3,13	0,72	

Avoimissa kysymyksissä suuren koulun oppilaat kertoivat vähemmän negatiivisia kokemuksia sosiaalisista suhteista opettajiin verrattuna kyläkoulun oppilaisiin. Sosiaalisia suhteita opettajiin kuvailtiin esimerkiksi siten, että opettajat eivät auttaneet tai

henkilökohtaiset kemiat eivät kohdanneet. Esimerkiksi yksi vastaaja kuvaili suhteita seuraavasti: *”Ne on välillä mulkkuja mut muuten mennyt ihan hyvin”*. Kyläkoulujen oppilaiden vastauksissa nousi esiin samoja teemoja. Erona nousi esiin kuitenkin se, että kyläkoulujen oppilaat olivat kokeneet epätasa-arvoa sukupuolien välillä. Yksi vastaaja kuvaili sosiaalisia suhteita seuraavasti: *”Alakoulussa opettaja oli ärsyttäviä ja kannattivat sukupuolirasismia”*. Toisaalta vastaajat eivät kuvailleet miten epätasa-arvo toteutui vain, että sitä oli.

Positiivisia kokemuksia sosiaalisista suhteista opettajiin oli kyläkoululaisilla enemmän verrattuna suuren koulun oppilaisiin. Vastauksissa nousi esiin muun muassa se, että opettajat ovat kivoja, välit opettajiin olivat hyvät ja opettajien kanssa tultiin toimeen. Yksi kyläkoulun käynyt vastaaja kuvasi sosiaalisia suhteita opettajiin seuraavasti: *”Opettajat olivat erittäin mukavia minua kohtaan, etenkin 4-6lk opettaja”*. Suuren koulun oppilaiden positiivisissa suhteissa opettajiin nousi samanlaisia kokemuksia. Lisäksi mainittiin, että opettajille oli helppo jutella mieltä painavista asioista. Yksi suuren koulun käynyt vastaaja kuvaili sosiaalisia suhteita seuraavasti: *”Opettajat olivat alakoulussa mukavia ja niille oli jotenkin helppo jutella”*. Positiivisissa vastauksissa nousi esiin myös se, että entisiä opettajia saatetaan moikata, jos heihin törmätään vapaa-ajalla.

4.1.2 Oppilaan sosiaaliset suhteet vertaisiin

Toisessa sosiaalisten suhteiden osiossa tutkittiin oppilaiden sosiaalisia suhteita vertaisiin. Koulutaustalla oli tähänkin summamuuttujaan lähes olemattomia eroja, kun pienen koulutaustan omaavien tutkittavien keskiarvo oli 27,1183. Isojen koulujen tutkittavien keskiarvo oli taas 26,6484, joten vastaukset eivät eronneet toisistaan kovinkaan suuresti. Summamuuttujan merkitsevyysarvo 0,514 ei ole merkitsevyystason mukainen, joten summamuuttujaan kuuluvat vastaukset eivät olleet tilastollisesti merkitsevästi eroavaisia. Kuitenkin ihan pieni ero oli pienten koulujen hyväksi. Tämä summamuuttuja myös tuotti enemmän keskijajontaa ensimmäiseen summamuuttujaan verrattuna, joten vastaukset ovat jakautuneet enemmän vastausasteikolla. (Taulukko 6)

Taulukko 6: Koulujen yhteys sosiaalisiin suhteisiin vertaisiin

	Koulu	Määrä	Keskiarvo	Keskihajonta	t-arvo	Merkitsevyys
Sosiaaliset suhteet vertaisiin	Pieni koulu	93	27,1183	4,54	0,72	0,514
	Iso koulu	91	26,6484	4,41	0,72	

Vapaavalintaisissa avoimissa kysymyksissä suuren koulun käyneillä oppilailla oli vähemmän negatiivisia kokemuksia sosiaalisista suhteista vertaisiin verrattuna kyläkoulun käyneisiin oppilaisiin. Sosiaalisia suhteita vertaisiin kuvailtiin muun muassa siten, että koettiin yksinäisyyden tunteita ja kiusaamista. Yksi vastaajista kuvaili sosiaalisia suhteita vertaisiin seuraavasti: *”Olin koko ala-asteen kiusattu”*. Kyläkoulun käyneiden oppilaiden vastauksissa nousi esiin samoja teemoja, mutta yksinäisyyden ja kiusaamisen lisäksi riidat ja sosiaalisten suhteiden ailahtelevaisuus. Yksi kyläkoulun käynyt vastasi seuraavasti: *”Alakoulusta jäänyt huonoja muistoja, etenkin siitä miten minulla ei ollut ystäviä paljoa”*.

Positiivisia kokemuksia sosiaalisista suhteista vertaisiin oli kyläkoulun käyneillä oppilailla enemmän verrattuna suuren koulun käyneisiin oppilaisiin. Positiivisissa vastauksissa nousi esille muun muassa se, että vastaajilla oli kavereita, luokkahenki oli hyvää ja vapaa-aikaa vietettiin kavereiden kanssa. Yksi suuren koulun käynyt vastaaja kuvaili sosiaalisia suhteita vertaisiin seuraavasti: *”Mulla oli monia hyviä kavereita ja mejän koko luokka oli iso tiivis kaveriporukka”*. Kyläkoulun käynyt vastaaja kuvaili sosiaalisia suhteita vertaisiin seuraavasti: *”Meillä oli hyvä luokka kaikki tuli kaikkien kanssa toimeen välillä oli riitoja, mutta ne aina selvitettiin ja oltiin myös paljon vapaa-ajalla yhdessä oli tosi hyvä luokka henki”*.

4.2 Oppimiskokemukset

Toisena tutkimusongelmana oli, miten kyläkoulujen oppilaiden oppimiskokemukset eroavat suuren koulun oppilaiden oppimiskokemuksista. Myös tämä summamuuttuja noudattaa samaa kaavaa muiden summamuuttujien kanssa eli keskiarvojen erot ovat hyvin pieniä, mutta ne kääntyvät pienien koulujen eduksi (pieni koulu $ka=27,3656$, iso koulu $ka=26,7253$). Tässä summamuuttujassa merkitsevyys on jo huomattavasti parempi kuin kahdessa muussa summamuuttujassa (merkitsevyys=0,175), mutta kuitenkin melko kaukana

merkitsevyyssrajasta, joten vastauksilla tähän summamuuttujaan ei ole merkitsevää eroa (Taulukko 7). Kuitenkin voi sanoa, että merkitsevyys on huomattavasti parempi, kuin kahdella muulla summamuuttujalla. Myös molempien taustamuuttujien vastauksissa keskihajonta on hieman enemmän jakautunutta, mikä oli huomattavissa myös avoimissa vastauksissa (Taulukko 4).

Taulukko 7: Koulujen yhteys oppimiskokemuksiin

	Koulu	Määrä	Keskiarvo	Keskihajonta	t-arvo	Merkitsevyys
Koulun olosuhteet	Pieni koulu	93	27,3656	4,82	0,975	0,175
	Iso koulu	91	26,7253	4,05	0,976	

Vapaavalintaisissa avoimissa kysymyksissä oppimiskokemuksia kartoitettiin koulun olosuhteiden avulla. Kyläkoulun oppilaista suurempi osa kuvaili koulun olosuhteita negatiivisesti verrattuna suuren koulun oppilaisiin. Suuren koulun käyneiden vastaajien vastauksissa nousi esiin muun muassa se, että suuressa koulussa ei ole samanlaista yhteishenkeä pienempiin kouluihin verrattuna, puhelinta ei saanut käyttää ja väkivalta. Yksi vastaaja kuvaili koulun olosuhteita seuraavasti: *”Ihan hyvät, mutta varmaan ei niin sellasta yhteishenkeä kun pienemmissä”*. Kyläkoulun käyneiden oppilaiden vastauksissa nousi esiin huono ilmanlaatu, rangaistusten epäreilisuus ja kiusaaminen. Yksi vastaaja kuvaili koulun olosuhteita seuraavasti: *”Iha ok mut opettajat ei kyl ollu niiku tasapuolisii ja rangaistukset ei ollu oikeenlaisii”*.

Positiivisia kokemuksia koulun olosuhteista oli enemmän kyläkoulun oppilailla verrattuna suuren koulun oppilaisiin. Suuren koulun käyneiden oppilaiden vastauksissa nousi esiin muun muassa turvallisuus, hienot uudet tilat ja kannustavuus. Yksi suuren koulun käynyt vastaaja vastasi kyselyyn seuraavasti: *”Oli hyvä olla ja oli kiva mennä kouluun”*. Pienen koulun käyneiden oppilaiden vastauksissa nousi esiin se, että alakoulu koettiin mukavaksi, kivaksi ja turvalliseksi. Yksi kyläkoulun käynyt vastasi seuraavasti: *”Alakoulussa ei ollut paljoa luokkia, koska oppilaita ei ollut mitään suurta määrää (n. 40). Koulu oli viihtyisä ja koulun pihalla oli paljon tilaa missä olla.”*

4.3 Luokka-asteen vaikutus summamuuttujiin

Viimeisenä tutkimuksessa tutkittiin luokka-asteen, koulun koon ja näiden yhteisvaikutusta summamuuttujiin. Taulukossa 8 on jaoteltu luokka-asteen ja koulun koon yhteisvaikutuksien keskiarvot, sekä yhteisesti summamuuttujista ja koulun koosta lasketut f-arvo ja merkitsevyysarvo.

Taulukko 8: Luokka-asteen ja koulun koon vaikutus summamuuttujiin

Summamuuttuja	Alakoulutausta	Luokka-aste	Keskiarvo	F-arvo	Merkitsevyys
Sosiaaliset suhteet vertaisiin		7.lk	14,6364		
	Kyläkoulut	8.lk	14,9310		
		9.lk	15,2581	2,298	0,103
	Iso koulu	7.lk	14,5714		
		8.lk	15,4722		
		9.lk	14,6316		
Sosiaaliset suhteet opettajiin		7.lk	26,1515		
	Kyläkoulut	8.lk	28,4138		
		9.lk	26,9355	0,449	0,639
	Iso koulu	7.lk	27,4286		
		8.lk	26,6667		
		9.lk	25,4211		
Koulun olosuhteet		7.lk	26,0000		
	Kyläkoulut	8.lk	27,8621		
		9.lk	28,3548	3,027	0,051
	Iso koulu	7.lk	27,4857		
		8.lk	26,4444		
		9.lk	26,0526		

Taulukosta 8 huomataan, että summamuuttujien sosiaaliset suhteet vertaisiin ja koulun olosuhteet ovat kasvattaneet merkitsevyysarvoaan, kun analyysissä otettiin huomioon koulutausta sekä nykyinen luokka-aste (vrt. pelkästään koulutaustan huomiointi). Koulun olosuhteet –summamuuttujan merkitsevyysarvo 0,051 on todella lähellä tarvittavaa rajaa (0,05), joten voi sanoa, että tulos on tilastollisesti merkitsevä, koska ero rajaan on niin pieni. Keskiarvoja tarkastellessa huomataan, että eroja vastauksien välillä ei kuitenkaan ole

huomattavasti, joten eri luokka-asteella olevat eri koulutaustan omaavat ovat keskimäärin vastanneet hyvin samankaltaisesti. Kuitenkin voi huomata, että keskiarvot vastauksissa kyläkoulutaustan omaavilla nousevat hieman, mitä korkeammalla luokka-asteella he ovat, kun taas suuren koulunkäynneillä keskiarvot laskevat luokka-asteittain.

Kahdessa muussa summamuuttujassa tilastollinen merkitsevyys ei täyty, vaikka sosiaaliset suhteet vertaisiin kasvattikin merkitsevyyttään. Sosiaaliset suhteet opettajiin – summamuuttujassa merkitsevyys laski verrattuna analysoidessa vain koulutaustan avulla (kaksisuuntaisen varianssianalyysin merkitsevyysarvo 0,639). Sosiaaliset suhteet vertaisiin – summamuuttujan vastauksien keskiarvot kyläkoulutaustan omaavilla kasvavat luokka-asteittain ylöspäin, kun taas ison koulunkäynneillä kahdeksaluokkalaisilla on parhaimmat arvot ja yhdeksäsluokkalaisilla hieman paremmat, kuin seitsemäsluokkalaisilla.

5 Pohdinta

Tässä luvussa käsitellään tutkimuksen päätavoitteita ja -tuloksia sekä tulosten pohjalta tehtäviä johtopäätöksiä. Lisäksi tarkastellaan tulosten luotettavuutta ja niiden soveltamismahdollisuuksia sekä niiden vaikutusta opettajan työhön. Luvussa esitetään myös jatkokysymyksiä tutkimuksen jatkamiseksi ja pohditaan sen merkitystä kasvatustieteen tutkimukselle.

5.1 Tutkimuksen tavoite ja päätulokset

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, onko kyläkoulujen käyneiden oppilaiden sosiaalisilla suhteilla tovereihin ja opettajiin sekä oppimiskokemuksilla eroa suuren koulun käyneiden oppilaiden sosiaalisiin suhteisiin tovereihin ja opettajiin sekä oppimiskokemuksiin. Lisäksi tutkittiin, onko luokka-asteella merkitystä annettuihin vastauksiin.

Tuloksista käy ilmi, että kyläkoulun käyneiden oppilaiden ja suuren koulun käyneiden oppilaiden välillä ei ollut suoraa yhteyttä koettujen sosiaalisten suhteiden ja oppimiskokemuksen välillä. Kyläkouluista sekä suuresta koulusta tulleet oppilaat kuvailivat kokemuksiaan myönteisesti. Tämä viittaa siihen, että koulun koko ei välttämättä ole ratkaiseva tekijä näiden kokemusten taustalla. Toisaalta laajempi tutkimusotos eri kyläkouluista ja isoista alakouluista olisi voinut antaa erilaisia tutkimustuloksia.

Suurin osa vastauksista olivat positiivisia, mutta vastauksissa ilmeni myös negatiivisia kokemuksia sosiaalisista suhteista ja oppimiskokemuksista. Tämä kertoo siitä, että oppilailla on yksilöllisiä kokemuksia sosiaalisista suhteista ja oppimiskokemuksista riippumatta alakoulun taustasta. Tutkimuksesta selvisi, että alakoulu taustalla ei ole suoraa vaikutusta koettuihin sosiaalisiin suhteisiin ja oppimiskokemuksiin.

Tutkimuksessa ei myöskään löydetty merkittävää vaikutusta luokka-asteen yhteydestä vastauksiin. Tämä voi viitata siihen, että vaikka oppimisympäristö ja opetussuunnitelma vaihtelevat ikäluokkien välillä, oppilaiden kokemukset sosiaalisista suhteista ja oppimisesta pysyvät suhteellisen vakaana.

Voidaan todeta, että koulun koolla ja luokka-asteella ei välttämättä ole ratkaisevia tekijöitä oppilaiden sosiaalisten suhteiden ja oppimiskokemusten kannalta tämän tutkimuksen mukaan.

Sen sijaan vastaajien yksilöllisillä kokemuksilla on vaikutusta kokemuksiin sosiaalisista suhteista ja oppimiskokemuksista.

5.2 Johtopäätökset tuloksista ja tutkimuksen luotettavuus

Tutkimustulosten perusteella näyttää siltä, että koulun koolla ei ole merkittävää vaikutusta oppilaiden kokemuksiin sosiaalisista suhteista tovereihin ja opettajiin sekä oppimiskokemuksiin. Tämä voisi viitata siihen, että kyläkouluissa ja suurissa kouluissa pystytään tukemaan lapsen sosiaalista kasvua sekä voidaan tarjota myönteisiä oppimiskokemuksia.

On kuitenkin tärkeää huomioida, että oppilaiden kokemukset eivät riipu pelkästään koulun koosta, vaan niihin vaikuttavat myös monet muut tekijät. Esimerkiksi opettajien ja oppilaiden välisellä vuorovaikutuksella on suuri merkitys oppimisilmapiirin luomisessa. Positiivinen ja kannustava ilmapiiri voi edistää oppilaiden motivaatiota ja hyvinvointia. Myös koulun resursseilla on vaikutusta. Hyvät ja ajantasaiset opetusmateriaalit, tilat ja tukipalvelut voivat vaikuttaa oppimiskokemuksiin. Myös oppimismenetelmät ja pedagogiset lähestymistavat voivat muokata oppilaiden oppimiskokemuksia.

Tutkimuksen luotettavuutta voidaan pohtia otoksen koon ja aineiston keruutavan pohjalta. Tutkimuksen otoksena toimivat yläkoululaiset ja osalla heistä oli kulunut jo kolme vuotta alakoulusta, joka saattaa vaikuttaa heidän muistoihinsa ja kokemuksiinsa. On mahdollista, että ajan kuluessa muistot voivat muuttua ja vääristyä, joka vaikuttaa vastauksiin ja sitä myötä tuloksiin. Myös koronapandemia on saattanut vaikuttaa hieman kaikkien vastauksiin. Lisäksi tutkimuksessa suuria kouluja edustaa vain yksi koulu, mikä rajoittaa tulosten luotettavuutta. Koulun toimintakulttuurilla voi olla merkittävä vaikutus oppilaiden kokemuksiin. Esimerkiksi sama koulu voi tarjota erilaisia kokemuksia eri oppilaille riippuen opettajista, oppilaiden taustoista ja koulun muista ominaisuuksista.

Näiden syiden takia olisi hyödyllistä tehdä jatkotutkimusta, jossa otettaisiin huomioon laajempi otos eri koulutyypeistä ja tarkasteltaisiin tarkemmin erilaisia kouluympäristöjä ja niiden vaikutusta oppilaiden sosiaalisiin suhteisiin ja oppimiskokemuksiin.

5.3 Tulosten hyödyntämismahdollisuudet ja jatkotutkimus

Tutkimustuloksilla voi olla laaja-alainen merkitys erilaisille sidosryhmille ja päätöksentekijöille. Tuloksien avulla voitaisiin muun muassa tehdä koulutukseen ja yhteisöön liittyviä päätöksiä.

Ensimmäiseksi, kunnat ja muuta koulutuspoliittiset tahot voisivat hyödyntää tuloksia tehdessään päätöksiä koulutuspolitiikan suunnalta. Tutkimuksen avulla kerättyä tietoa sosiaalisista suhteista ja oppimiskokemuksista voidaan käyttää kouluviihtyvyyden parantamiseen kohdistuvien toimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Näin kouluympäristöä voitaisiin kehittää siten, että se tukee oppilaiden hyvinvointia ja oppimista entistä paremmin.

Toiseksi, tutkimustuloksia voitaisiin hyödyntää yhteisöjen kehittämisessä, erityisesti kyläyhteisöjen näkökulmasta. Kyläkoulut ovat tärkeitä paikallisyhteisölle, ja niiden säilyvyys on monelle tärkeä asia. Tutkimustulosten perusteella voidaan esimerkiksi argumentoida pienempien koulujen säilyvyyden puolesta. Tämä taas voisi vaikuttaa koulutuspolitiikkaan ja päätöksiin kyläkoulujen sulkemisesta. Lisäksi tutkimuksen avulla voitaisiin lisätä ymmärrystä kyläkoulujen ja suurten koulujen välisistä eroista, mikä voi vaikuttaa myös opettajien arvostukseen omaa työtään ja työpaikkaansa kohtaan.

Kolmanneksi, tutkimustuloksia voitaisiin hyödyntää suunniteltaessa ja toteuttaessa jatkotutkimusta. Aiemmat tutkimustulokset voivat toimia lähtökohtana uusien hypoteesien muodostamisessa ja tutkimusongelmien tunnistamisessa. Lisäksi tutkimukseen osallistunut koulu voi saada arvokasta tietoa oppilaidensa aikaisemmista sosiaalisista suhteista ja oppimiskokemuksista. Se taas voi auttaa kouluympäristön kehittämisessä vastaamaan oppilaiden tarpeisiin. Jatkotutkimuksen olisi kuitenkin hyvä sisältää laajempi ja suurempi otos, jotta mahdolliset tilastolliset eroavaisuudet tulisivat selkeämmin esiin. Lisäksi olisi hyödyllistä laajentaa tutkimuksen näkökulma sisältämään enemmän suuria kouluja. Myös opettajien kokemuksia opettamisesta kyläkouluissa ja suurissa kouluissa voisi tutkia.

Tutkimustulokset voivat tarjota arvokasta tietoa ja näkökulmia koulutuspolitiikan suunnitteluun, yhteisöjen kehittämiseen ja jatkotutkimuksen suunnitteluun. Näiden seikkojen avulla voidaan edistää oppilaiden hyvinvointia ja oppimista erilaisissa kouluympäristöissä.

Lähteet

- Aho, S., & Laine, K. (1997). *Minä ja muut: kasvaminen sosiaaliseen vuorovaikutukseen*. Helsingissä: Otava.
- Autti, O., & Hyry-Beihammer, E. K. (2009). Kyläkouluverkko tuhoutumassa – koulujen lakkauttaminen jatkuu kiivaana. *Kasvatus & Aika (Verkkolehti)*, 3(4).
- Blatchford, P., & Mortimore, P. (1994). The issue of class size for young children in schools: What can we learn from research? *Oxford Review of Education*, 20(4), 411–428. <https://doi.org/10.1080/0305498940200402>
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (Keith R. B.). (2018). *Research methods in education (Eighth edition)*. London ; Routledge.
- Ehrenberg, R. G., Brewer, D. J., Gamoran, A., & Willms, J. D. (2001). Class Size and Student Achievement. *Psychological Science*, 2(1), 1–30. <https://doi.org/10.1111/1529-1006.003>
- From, K., Ikonen, O., Virtanen, P., Fadjukoff, P., Jylhä, I., Krogerus, A., ... Turja, L. (2007). *Erlainen oppija : yhteiseen kouluun : kokemuksia yksilöllisyyden ja yhteisöllisyyden kehittämisestä*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Grönholm P. (Syyskuu 2021) Tutkija: Maaseudun viimeinen lähikoulu lakkautetaan vuonna 2032, jos nykyinen lakkauttamisvauhti pysyy. *Helsingin Sanomat* <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000008296785.html>
- Hart, L. & Mansikka, H. (Marraskuu 2023) Kyläkoulujen lakkautusaikheet sytyttivät kapinan – kaupungin mainoskyltit saivat alleen kitkerät lisäkommentit *Yle.fi* <https://yle.fi/a/74-20059638>
- Hännikäinen-Uutela, A.-L., Penttinen, P., & Honkonen, M. (2023). *Koulunuorisotyö*. Mikkeli: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu.
- Julin, S., & Rumpu, N. (2018). *Työrauhan ja turvallisen oppimisympäristön arviointi perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa*. Helsinki: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus.
- Kainulainen, J. (Elokuu 2020) Koulukato ajaa perheitä maalta kaupunkiin – Ilomantsilaisen Puhakan perhe jakautui kahtia, kun isä jäi maatilalle arkitöihin. *Yle.fi* <https://yle.fi/a/3-11488735>
- Kilpeläinen, R. (2010). *Kyläkoulut Suomessa : maaseudun pienet koulut opettajien kuvaamina oppimis- ja kasvuympäristöinä*. Siilinjärvi: [Risto Kilpeläinen].

- Kilpimaa, M., Määttä, K., & Uusiautti, S. (2012). What is the future of village schools? A case study on the life cycle of a school in northern Finland. *Review of European Studies*, 4(1), 125–137. <https://doi.org/10.5539/res.v4n1p125>
- Kohonen, I., Kuula-Luumi, A., & Spoof, S. K. (2019). Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa: Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta.
- Konu, A. (2002). *Oppilaiden hyvinvointi koulussa*. Tampere: Tampere University Press.
- Konu, A. I., & Lintonen, T. (2006). School well-being in Grades 4–12. *Health Education Research*, 21(5), 633–642. <https://doi.org/10.1093/her/cyl032>
- Korpinen, E. (2010). *Eläköön kyläkoulu!* Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kupiainen, S., & Hienonen, N. (2016). *Luokkakoko*. Helsinki: Suomen kasvatustieteellinen seura FERA.
- Ladd, G. W. (2005). *Children's Peer Relations and Social Competence: A Century of Progress* (pp. x–x). Yale University Press.
- Lyytinen, P., Korkiakangas, M., & Lyytinen, H. (1995). *Näkökulmia kehityspsykologiaan : kehitys kontekstissaan*. Porvoo ;: WSOY.
- Manninen, S. (2018). *Kouluviihtyvyys ja siihen liittyvät tekijät peruskoulussa ja toisen asteen opinnoissa*. Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Partio, E. (Toukokuu 2015) Suuri osa lapsista ei viihdy koulussa – opetusneuvos: ”Koulupäivissä pitäisi olla aikaa ystäville”. *Yle.fi* <https://yle.fi/a/3-8005993>
- Schmidt, R. A., & Wrisberg, C. A. (2000). *Motor learning and performance* (2nd ed.). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Salmivalli, C. (2005). *Kaverien kanssa : vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Sarajärvi, R. & Seeskorpi, P. (Elokuu 2023) Kouluvuosi alkoi monessa paikassa viimeistä kertaa – tutkija: ”Lakkautustrendi on jatkunut liian pitkään”. *Yle.fi* <https://yle.fi/a/74-20044705>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2/2023). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa

Tähtinen, J., Laakkonen, E., Broberg, M., & Tähtinen, R. (2020). Tilastollisen aineiston käsittelyn ja tulkinnan perusteita (2. uudistettu painos.). Turku: Turun yliopiston kasvatustieteiden laitos.

Liitteet

Liite 1. Sähköpostipohja

Hei!

Olemme kaksi luokanopettajaopiskelijaa Turun yliopistosta ja teemme kandidaatintutkielmaa. Meitä kiinnostaa oppilaiden sosiaaliset suhteet ja koulukokemukset. Olisiko mahdollista teettää mahdollinen tutkimus teidän koulussanne.

Ystävällisin terveisin,

Laura Tulkki ja Oiva Saukkosaari

Liite 2. Kyselylomake

Sosiaaliset suhteet ja koulukokemukset alakoulussa

Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Olemme kaksi luokanopettajaopiskelijaa ja teemme kandidaatin tutkielmaa oppilaiden sosiaalisista suhteista ja koulukokemuksista.

Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja kyselyyn vastaamisen voi keskeyttää missä kohtaa tahansa. Yksittäisiä vastaajia ei voida tunnistaa kyselyn perusteella. Vastauksia käsitellään luottamuksellisesti ja niitä säilytetään viiden vuoden ajan.

Vastaa kyselyyn itsenäisesti. Valitse sinua parhaiten kuvaava vaihtoehto. Voit valita aina vain yhden vastausvaihtoehdon.

Kysymyksiä saa esittää missä vaiheessa tahansa!

Kiitos vastaamisesta!

Tietosuojailmoitus: <https://seafile.utu.fi/f/af366f8e5ab84c7fb198/>

1. Etunimi ja sukunimen ensimmäinen kirjain *

2. Annan luvan käyttää antamiani tietoja tutkimuksessa *

- Kyllä
 Ei

Vastaa jokaiseen kysymykseen huolella ja harkiten. Valitse sinua parhaiten kuvaava vaihtoehto. Voit valita aina vain yhden vastausvaihtoehdon.

Seuraavalle sivulle pääset painamalla Seuraava-nappia. Muista painaa lopuksi Lähetä-nappia.

Kysymys on sensuroitu tietosuoja syistä.
Kysymyksessä kysytään vastaajan alakoulua.

4. Luokka-asteesi nyt? *

- 7 lk.
 8 lk.
 9 lk.

Vastaa jokaiseen kysymykseen huolella ja harkiten. Valitse sinua parhaiten kuvaava vaihtoehto. Voit valita aina vain yhden vastausvaihtoehdon.

Seuraavalle sivulle pääset painamalla Seuraava-nappia. Muista painaa lopuksi Lähetä-nappia.

5. Sosiaaliset suhteet koulutovereihin *

	Täysin eri mieltä	Eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Luokassani oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä.	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmissä työskentely sujui hyvin luokassani.	☐	☐	☐	☐	☐
Luokkatoverini auttoivat toisiaan koulutehtävissä.	☐	☐	☐	☐	☐
Luokkatoverini tulivat väliin, jos jotain oppilasta kiusattiin.	☐	☐	☐	☐	☐

	mieltä	mieltä	eri mieltä	mieltä	mieltä
Koulukavereiden kanssa oli helppo tulla toimeen.	☐	☐	☐	☐	☐
Koulukaverit hyväksyivät minut sellaisena kuin olen.	☐	☐	☐	☐	☐
Minulla oli alakoulussa ystäviä.	☐	☐	☐	☐	☐

6. Kerro omin sanoin sosiaalisista suhteistasi koulutovereihin alakoulussa.

7. Sosiaaliset suhteet opettajiin *

	Täysin eri mieltä	Eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Opettajat kohtelivat meitä oppilaita oikeudenmukaisesti.	☐	☐	☐	☐	☐
Opettajan kanssa oli helppo tulla toimeen.	☐	☐	☐	☐	☐
Opettajat olivat kiinnostuneita siitä mitä minulle kuuluu.	☐	☐	☐	☐	☐
Opettajat olivat ystävällisiä.	☐	☐	☐	☐	☐

8. Kerro omin sanoin sosiaalisista suhteistasi opettajiin alakoulussa.

Vastaa jokaiseen kysymykseen huolella ja harkiten. Valitse sinua parhaiten kuvaava vaihtoehto. Voit valita aina vain yhden vastausvaihtoehdon.

Seuraavalle sivulle pääset painamalla Seuraava-nappia. Muista painaa lopuksi Lähetä-nappia.

9. Koulun olosuhteet *

	Täysin eri mieltä	Eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Oppitunneilla oli hyvä työrauha.	☐	☐	☐	☐	☐
Koulun rangaistukset olivat oikeudenmukaisia.	☐	☐	☐	☐	☐
Koulun säännöt tuntuivat järkeviltä.	☐	☐	☐	☐	☐
Oppilaat olivat mukana järjestämässä koulun tapahtumia.	☐	☐	☐	☐	☐
Viihdyin alakoulussani hyvin.	☐	☐	☐	☐	☐
Tunsin kuuluvani alakouluuni.	☐	☐	☐	☐	☐
Tunsin oloni turvalliseksi alakoulussani.	☐	☐	☐	☐	☐

10. Kerro omin sanoin alakoulusi olosuhteista.

Liite 3. Tietosuojailmoitus

Tietosuojailmoitus

1 (2)

31.10.2023

EU:n yleinen tietosuoja-asetus
artiklat 13 ja 14

Tietosuojailmoitus

Rekisterin nimi	Kyläkoulujen oppilaiden sosiaaliset suhteet ja oppimiskokemukset isojen alakoulujen oppilaisiin verrattuna
Rekisterinpitäjä	Laura Tulkki, Turun yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta, Opettajankoulutuslaitos Oiva Saukkosaari, Turun yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta, Opettajankoulutuslaitos
Tietosuojavastaavan yhteystiedot	DPO@utu.fi , +358 29 450 4361
Henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja käsittelyn oikeusperuste	Tutkimuksessa tarkastellaan oppilaiden sosiaalisia suhteita ja oppimiskokemuksia alakoulussa heidän itse täyttämän kyselyn avulla. Tutkimustulosten perusteella arvioidaan onko koulujen kokojen eroilla merkitystä oppilaiden sosiaalisiin suhteisiin ja oppimiskokemuksiin.
Tutkielman ohjaaja	Satu Laitinen, satu.laitinen@utu.fi , +358294504913
Henkilötietojen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaisena käsittelyperuste	Käsittely on tarpeen tieteellistä tutkimusta varten (yleinen etu 6 art. 1 e- kohta) Käsittely perustuu yliopistolain (558/2007) 2§:ssä asetettuun yliopiston tehtävään ja sen toteuttamiseen yleisen edun nimissä. Tutkimusaineisto kerätään kyselyn avulla, jossa kysytään oppilaiden sosiaalisista suhteista ja koulukokemuksista alakoulussa. Henkilötietojen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaisena käsittelyperusteena on ☒ käsittely on tarpeen tieteellistä tutkimusta varten (yleinen etu 6 art. 1 a-kohta) ☐ rekisteröity on antanut suostumuksena henkilötietojen käsittelyyn (suostumus 6 art. 1 e-kohta) ☐ muu mikä _____
Rekisteriin tallennetaan rekisteröidystä seuraavia tietoja	Rekisteriin tallennetaan osallistujasta seuraavia tietoja: Oma alakoulu, koulukokemuksia omasta alakoulusta, tämänhetkinen luokka-aste, etunimi ja sukunimen ensimmäinen kirjain.
Henkilötietojen vastaanottajat ja vastaanottajaryhmät	Tietoja ei siirretä eikä luovuteta opinnäytteen tekijöiden ulkopuolelle. Oikeudet aineistoon on myös tutkielman ohjaajalla.
Tiedot tietojen siirrosta kolmansiin maihin	Henkilötietoja ei luovuteta EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.
Henkilötietojen säilytysaika	Kyselylomakkeella saatu tutkimustieto pseudonimisoidaan, jolloin tiedostoon ei jää suoria henkilötietoja. Jos rekisteröity haluaa käyttää oikeuttaan oikaista antamia tietoja, kerätään kyselyn lopussa vastaajan sähköposti, jonka avulla yhdistetään kyselyaineisto pseudonimisoituun. Kyselyllä saatuja tutkimustietoja säilytetään yliopiston Seafilessä kaksinkertaisen salasanan suojauksella. Tietoja

**TURUN
YLIOPISTO**
Kasvatustieteiden
tiedekunta

Tietosuojailmoitus

2 (2)

31.10.2023

EU:n yleinen tietosuoja-asetus
artiklat 13 ja 14

	säilytetään 5.12.2028 saakka, jonka jälkeen aineisto hävitetään tietoturvallisesti. Tietoja voidaan mahdollisesti hyödyntää pro gradu - tutkielmassa.
Rekisteröidyn oikeudet	Rekisteröidyllä on oikeus pyytää pääsy häntä itseään koskeviin henkilötietoihin sekä oikeus pyytää tietojensa oikaisemista tai poistamista taikka käsittelyn rajoittamista tai vastustaa niiden käsittelyä. Oikeutta henkilötietojen poistamiseen ei sovelleta tieteellisessä tutkimustarkoituksessa silloin, kun poisto-oikeus todennäköisesti estää käsittelyn tai vaikeuttaa sitä suuresti. Poisto-oikeuden toteuttamista arvioidaan tapauskohtaisesti. Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle
Tiedot siitä, mistä henkilötiedot ovat saatu	Etunimi ja sukunimen ensimmäinen kirjain sekä tämänhetkinen luokka-aste kerätään kyselylomakkeella vastaajalta itseltään. Koulun rehtorilla on huoltajien yhteystiedot, joiden avulla tieto tutkimuksesta lähetetään huoltajille.